

АНТОНІМІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД, ЯК СКЛАДОВА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Полевик Д. О., студ. гр. ПР-02,
Кириченко О. А., ст. викл. СумДУ

Проблемою антонімічного перекладу як складової перекладацьких трансформацій займалися такі вчені як: І. Я. Рецкер; Л. К. Латишев; А. М. Фітерман та Т. Р. Левицька та ін.

Приєм антонімічного перекладу полягає у передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника даного слова. Антонімічний переклад нерідко буває найбільш зручним прийомом передачі смислового та стилістичного значення багатьох виразів (Take your time. – Не поспішай; Take it easy. – Не утруднюйте себе).

За твердженням Комісарова, сутність прийому антонімічного перекладу полягає у використанні в перекладі слова або словосполучення, що має значення, протилежне значенню відповідного англійського слова або словосполучення вжитого в оригіналі [2; 357]. Наприклад, в українській мові таке слово як подобатись є прямим відповідником англійського дієслова to like і антонімічним відповідником дієслова to dislike.

Причиною використання антонімічного перекладу може бути асиметрія лексико-семантичних систем двох мов, наприклад: The dog nearly knocked him over (Dunnett). Собака ледь не збив Саймона з ніг (Даннет). У поданому прикладі слово, вжите в оригіналі у стверджувальній формі, при антонімічному перекладі має заперечну форму [5; 293]. Велика кількість англійських фразеологічних одиниць перекладається лише з передачею поняття із протилежним значенням: He has a ready tongue. – Він за словом у кишеню не лізе.

Беручи до уваги той факт, що в англійській мові заперечні префікси відрізняються за формою від заперечної частки not, слова з такими префіксами так само поєднуються із заперечною часткою, як і всі інші слова. Дуже часто саме це явище робить неможливим безпосередній переклад слова із заперечним префіксом українською мовою. Найпоширеніший в українській мові префікс «не» збігається за формою із заперечною часткою [3; 150].

Поєднання заперечної частки, займенника чи прислівника по, not, never, nothing стверджувальним дієсловом перекладаються здебільшого дієсловом-антонімом у стверджувальній формі,

наприклад: He didn't talk much [4; 189] – Здебільшого він відмовчувався.

Інокли подвійне заперечення, виражене заперечним словом та дієсловом у стверджувальній формі з негативною конотацією таким як, fail, lack, deny, miss, doubt, omit, forge тощо, перекладається стверджувальним антонімічним відповідником, наприклад: I never ceased to be fascinated by their persistence in eating... – Мене (завжди) вражало, як вони, не знімаючи рукавичок все їли та їли... [6; 99].

Взагалі, дана трансформація представлена трьома видами:

- 1) негативація (to continue – не зупинятися);
- 2) позитивація, (unabolished – такий, що залишається чинним);
- 3) анулювання двох наявних у реченні негативних семантичних компонентів (not impossible – можливий) [1; 30].

Підсумовуючи спостережені факти відносно застосування такого прийому як антонімічний переклад, можна прийти до висновку: антонімічний переклад нерідко буває найбільш зручним прийомом передачі смислового та стилістичного значення багатьох виразів. Як видно з прикладів, цей прийом – контекстуальний у повному змісті слова – є одним із найбільш гнучких способів передачі відтінків оригіналу.

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина II. – Вінниця.: «Нова книга», 2001 – 303с.
2. Комисаров В. Н. Слово о переводе. – М.: «Наука», 1973. – 427с.
3. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода – М.: «Московский лицей», 1996. – 188с.
4. Моэм С. Острие бритвы: роман / С. Моэм ; на англ. яз. – М.: «Менеджер», 2004. – 320 с.
5. Смоляна А. Компенсація та антонімічний переклад як засоби передачі комунікативної та стилістичної рівнозначності різномовних художніх та нехудожніх текстів / А. Смоляна // Лінгвістика. Випуск 10, К.: – 290-294с.
6. Стельмашук З. В. Особливості застосування антонімічного перекладу у процесі передачі значення однократності та не однократності дії в англо-українському перекладі / Стельмашук З. В. // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки, Волинь.: – 2011. – 98-102с.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 98-99.